

že kdo šel in marsikaj se pa da vendar tudi pismeno urediti. »Zveza« naša, oglasi se in povej tem gospodom, da smo tudi mi tukaj in da se tudi mi zanimamo za skupščino! Poskrbi, da bo tudi kateri tvojih članov poročevalec in zagovornik vsaj enega ali dveh predlogov, da ne bomo mi samo »tihi opazovalci!« To smo dolžni sebi samim, pa tudi narodu svojemu.

Predlogi, ki jih je sprejel spredaj označeni odbor, so pa v okrajšani obliki ti-le:

1. C. kr. deželni šolski svet naj sporazumno z deželnim odborom poskrbi, da bo imela vsaj začetkom šolskega leta 1906/7. vsaka javna deška in deklška ljudska ali meščanska šola svoje vodstvo.

2. C. kr. dež. šolski svet naj poskrbi, da bodo ročna dela poučevali le za to usposobljene učiteljice ročnih del, ne pa tudi literarične učiteljice.

3. VII. dež. učiteljska skupščina skleni: a) število učencev za en razred naj se zniža na štirideset; b) do izvršitve tega sklepa se pa naj poskrbi, da vsaj ne bo čez osemdeset otrok v nobenem razredu.

4. Ponovi se sklep VI. deželne skupščine, da se naj poskrbi za učiteljstvo primerni službeni red, kakršnega je n. pr. izdelal in izročil državnemu zboru odbor društva »Deutsch-österreichischer Lehrerbund.«

5. Ustanovijo se naj vzgojevališča in izboljševalnice za otroke, ki nimajo doma primerne vzgoje, pa tudi zavodi za slaboumne, gluhoneme in slepe otroke.

6. Letni dohodki učiteljstva naj se izenačijo z dohodki državnih uradnikov štirih najnižih vrst. Uredi se naj tudi vprašanje o učiteljskih stanovanjih sedanjim razmeram primerno*).

7. Deželni šolski svet naj odredi, da se bo poučevalo od 1. majnika do 15. septembra samo predpoldne.

8. Deželni šolski svet se naj naprosi, da izvrši sklep, ki ga je storila že V. deželna skupščina: Uvedejo se knjige za šolska naznanila in vanje se vpisuje samo dvakrat v letu.

9. Dež. šolski svet naj predloži visoki vladi načrt vzgojevalnega zakona, ki bi se priredil s sodelovanjem prosto izvoljenih zastopnikov učiteljstva.

10. Naj se poskrbi, da se po možnosti omeji, oziroma zatre otroško delo za zaslužek.

11. Dež. š. svet naj deluje na to, da se izpremenijo nekateri §§ zakonov tako, da bodo občine morale oskrbeti učencem vsa učila.

12. Zakon o nadzorovanju šol naj se izpremeni tako, da bo učiteljstvo imelo v vseh šolskih oblastnjah primerno število z drugimi člani povsem enakopravnih zastopnikov, ki si jih more samo prosto voliti**).

13. Poročila o nadzorovanju šol naj se pošljejo tudi dotičnemu šolskemu vodstvu v pregled.

14. Deželni šolski svet naj izda navodilo za enakomerno in uspešno obravnavanje neopravičenih šolskih zamud. (Pridejo točke, ki se naj pri tem upoštevajo).

15. Učni načrti se naj pregledajo in naj se sestavijo v prvi vrsti minimalni načrti in posebno se naj omeji slovnica na korist jezikovnim vajam.

16. Pri sprejemu gojenk v učiteljska naj se posebno ozira na učiteljske hčere.

17. Članom šolskih oblastnij in učiteljskih skupščin naj se odmerjajo potni stroški po normah, ki veljajo za državne uradnike IX. plačilnega razreda.

*) To točko bi mi postavili na prvo mesto!

Uredn.

**) N. pr. v deželni šolski svet.

Uredn.

18. Dež. š. svet naj izda k učnim načrtom naknadno pojasnilo v tem smislu, da se morajo pismene domače naloge kolikor največ mogoče omejiti.

19. Dež. š. svet naj določi s posebno naredbo, za koliko ur službe naj šteje popravljanje šolskih zvezkov posameznemu učitelju.

20. Deželni š. svet se naprosi, da izvrši pri VI. skupščini izvršene sklepe, ki so v dotičnem zapisniku pod št. 1., 7. in 20.

21. Predlagajo izpremembe nekaterih točk novega disciplinarnega zakona z dne 26. avgusta 1904.

V dveh resolucijah pa se zahteva:

a) da se naj zviša znanstvena naobrazba učiteljstva in b) da naj država znatno prispeva k vzdrževanju ljudskih in meščanskih šol.

To so torej do sedaj znani predlogi za deželno skupščino*). Mnogo jih je in tehni so, a najbrž se jih stavi še več. Tako n. pr. zanesljivo pričakujemo, da se bodo delegatje iz ptujskega in ljubomanskega okrajnega glavarstva osokolili in zahtevali, da se naj za ta okoliš imenuje okrajni šolski nadzornik, ki se bo znal vsaj dostojno vestiv šoli in pri učiteljskih skupščinah. Če podado tam verno sliko sedanjih svojih razmer, jih bo gotovo cela skupščina odločno podpirala ter jim zagotovila uspeh**).

Ako zvemo še pravočasno za druge tozadevne važne stvari, bomo poročali tudi o teh. Končno pa še omenjamo, da bi bilo menda umestno, ko bi se slovenski skupščinarji po možnosti skupaj vozili v Gradec ter se spotoma pogovorili o svoji taktiki. Želimo, da bi nam ta skupščina ne rodila samo obširnega zapisnika, temveč tudi mnogo užitnega sadu!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca ročnika 1905 K 87.273-26.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Deželna učiteljska skupščina v Ljubljani.

I.

Zadnja dež. učit. skupščina je bila v letu 1891. Od tedaj do letos je minilo ravno 14 let. Koliko je bilo v tem času izprememb pri šolstvu in učiteljstvu, to vedo tisti, ki so ves ta čas zasledovali razvoj šolstva in učiteljstva. Letos tedaj se bodo sešli naši zastopniki v deželni skupščini meseca septembra. V kakšen namen se skliče dež. učit. skupščina, pove § 12. min. ukaza z dne 8. maja 1872: Dežel. konferenciji je naloga, mnenja izrekat o vprašanjih, katera ji podaje dež. šol. oblastvo, posvetovati se o pripomočkih v

*) Kdor se hoče o teh predlogih natančneje poučiti, naj pregleda letošno 13. številko »Steirische Schul- und Lehrerzeitung«.

Uredn.

**) To v premislek kranjskim skupščinarjem!

Uredn.

prospeh ljudskega šolstva, tudi o stvarih, katere se tičejo pravic, dolžnosti in razmer učiteljstva i. t. d.

Zaradi tega se hočemo pomuditi pri tistih stvareh, ki se tičejo pravic, dolžnosti in razmer učiteljstva. Biti pa hočemo popolnoma stvarni brez vsakega pretiravanja!

Pravic ima učiteljstvo po raznih §§ že nekaj, vendar se čestokrat prezro pravice učitelja. Glavna pravica učiteljev pa obstoji v tem, da smejo vsi opravičeni in neopravičeni krogi pometati z njim. Idealno nadahnjene pride mladi kandidati in kandidatkinje iz učit. pripravnic. Tam so mu naložili cele sklade teoretične učenosti. Mladi učitelj in učiteljica se spustita z najvzornejšim navdušenjem v tok učiteljskih dolžnosti. Zadeneta pa že v prvih dneh na različne ovire. Te ovire pozna vsak, zato jih ne naštevamo tukaj, dognano pa je: Čimbolj iščeš pravice, tembolj zadeneš ob krivico. Zato je dolžnost prihodnje učit. skupščine, da preskrbi učiteljstvu več pravic. Prva pravica naj bo ta, da ima pri pouku in vodstvu šole učiteljstvo samo pravico brez jerobstva gotovih usiljivih ljudi. Učiteljstvo najbolj pozna nedostatke pri šoli in pouku, zato jih le učiteljstvo more odpraviti in izboljšati. Pravica učiteljeva je, si svobodno izbirati metodo pouka, ki je v raznih krajih pod različnimi okolnostmi lahko različna.

Učiteljstvo naj ima pravico vpogleda v kvalifikacijske zapiske, da se ve v stvarih, ki se opirajo na kvalifikacijo, primerno ravnati. Pri razpisu javnih učiteljskih služb naj imajo pravico in prednost najstarejši prosilci, ako so dobro kvalifikovani. Vsako preteriranje se ima opustiti in se smatra krivično za prizadete učitelje. Tukaj pa dostavljamo, da velja to za vse učitelje, ki služijo pravemu namenu šole in v prid izobrazbi, omiki in napredku. Učitelji, ki očitno in prikrito podpirajo gotove nazadnjaške ljudi, katerih slabi nameni in delovanje za propad šole in učiteljstva so prozorni, taki učitelji ne zaslužijo nobenih ozirov, zakaj kdor zažiga sam svoj dom in pomaga zatirati stanovske tovariše, ta naj tudi sebi pripiše vse slabe posledice.

Pravica naj se da učiteljstvu, da bo imelo redno obiskovanje šol in nepopustno naj se nastopi proti tistim, ki na katerikoli način zadržujejo mladino od izobrazbe in omike. Šolske oblasti naj v ta namen porabijo vsa dopustna sredstva in podpirajo učiteljstvo pri njegovem delovanju.

Pravica naj se da učiteljstvu svobodno si voliti zastopnike v dežel. šol. svetu, da tudi v tej korporaciji pride do veljave učiteljstvo. Sedanji zastopniki niso legitimni zastopniki učiteljstva, ker jih ni izvolilo učiteljstvo. Ker ni bilo dosedaj pravih zastopnikov učiteljstva v dež. šol. svetu, zato so se tudi kovali taki sklepi, ki so učiteljstvu kratili pravice in nalagali dolžnosti, ki niso opravičene. Učiteljstvo se mora neprestano dalje izobraževati, zato mora imeti primernih sredstev. Pri slabem denarnem položaju si učiteljstvo samo ne more pridobiti sredstev, zato ima pravico zahtevati, da ima brezplačno na razpolago razne strokovne knjige, da dobiva dopust in podporo za obiskovanje raznih poučnih tečajev. Ako se izpolnijo te in še mnoge druge zahteve učiteljstva, potem so odstranjena mnogo napotja, ki zadržu-

jejo svobodni razvitek pouka, izobrazbe in napredka v šoli. Te stvari so dolžni pretresati zborovalci na deželni učit. skupščini!

Ako se izpolnijo vse te stvari ali pa vsaj se nam obvezno zagotovi njih upoštevanje, potem bo rodila ta skupščina dobrih sadov, drugače pa samo nezadovoljnost. Razne nove odredbe ne bodo nič koristile, ako se v prvi vrsti ne zadovolji zgoraj navedenim zahtevam in pravicam. Ukazi in odredbe še ne rode uspehov, le zadovoljive okolnosti vplivajo na dobre uspehe. S tem pa še nismo pri kraju s predlogi, temveč hočemo še nekaj najpogostejših zadev obravnavati v naslednjih odstavkih. Pred vsem mora priti v razgovor naše gmotno stanje. Kjer ni kruha, ni delavcev!

Novice z Goriškega.

Okrajna skupščina. — Volitev zastopnikov v okrajni šol. svet. — Koncert za »Učit. konvikt.« — Zborovanje.

Dne 5. junija t. l. smo imeli uradno okrajno učiteljsko skupščino v Gorici po tem-le dnevnem redu:

1. Uradna naznanila.
2. Opazke c. kr. okr. šolskega nadzornika.
3. Risanje v ljudski šoli. Predava prof. Anton Gvaiz.
4. Poročilo komisije za okrajno učit. knjižnico.
5. Volitev nove knjižnične komisije.
6. Volitev stalnega konferenčnega odbora.
7. Samostojni predlogi.

Pred dnevnim redom pozdravlja predsednik, okr. šolski nadzornik Finšger, vse okrajno učiteljstvo, učiteljski profesorski zbor, vadniško učiteljstvo, okrajnega glavarja, dvorne svetnika H. Attemsa, in vse navzoče goste. Takoj nato je pozdravil učiteljstvo tudi predsednik okraj. šolskega sveta, grof Attems. Poudarjal je našo stanovsko agilnost, pohvalil naše delovanje in želel učiteljstvu srečnejših časov.

1. Med uradnimi naznanili so bile omenjene tudi vročinske počitnice. Predsednik je prepustil to zadevo popolnoma šolskim voditeljem, ki naj po svoji vesti in razsodnosti ukrenejo sami najpotrebnejše zaradi letošnje nenavadne vročine, a naj vestno skrbijo, da nikjer ne bo trpel šolski pouk in učiteljski ugled. Priporočal je vsem šolskim vodstvom, da naj si nabavijo za vse šole »Spominske liste« naše »Šolske Matic« ob sklepu šolske dobe.

Bilo bi pač najumestnejše, da bi jih preskrbel c. kr. okr. šolski svet sam iz svojih virov kakor vse druge šolske tiskovine. Učiteljska zastopnika v okrajnem šolskem svetu naj poizkušata, da se uresniči ta blagohotni nasvet.

2. C. kr. okrajni šolski nadzornik omeni uspehe našega šolstva v t. l. in s ponosom poudarja, da izvršuje učiteljstvo točno svoje dolžnosti. Podal je nekoliko umestnih nasvetov modernejših pedagoških nazorov, ki jih naj uvedejo tudi v naše šole.

Omenil je tudi napredek iz poedinih učnih predmetov na ljudskih šolah svojega okraja, kar je pa najjasnejši dokaz, da je goriško učiteljstvo na svojem mestu. Tako je prav, da se na uradnem mestu pribije to dejstvo, ki je gotovo v čast našemu stanu.

3. Risarski strokovnjak profesor Gvaiz je res zanimivo in umetniško dovršeno predaval o svojem predmetu, ki je še vedno pastorka med ljudskošolskimi predmeti. Zanimivo